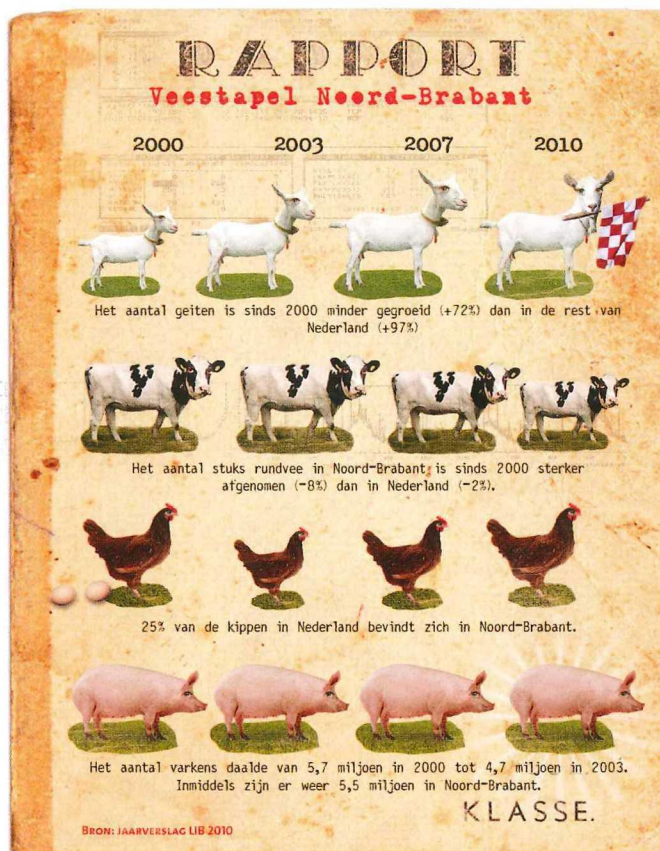

'Dacht je nou echt dat we hier 200 koeien zouden'

Elke dag gaat het wel een keer over de toekomst van de veehouderij. Waar gaat het heen met de bio-industrie en de megastallen? 'Je moet je als boer steeds weer verantwoorden', zegt Cees Beekmans, melkveehouder in Oirschot. 'Mensen vragen op verontwaardigde toon: waarom gaan jouw koeien eigenlijk niet naar buiten?' Zijn blik gaat door de stal. Een moderne die voldoet aan de meetlat duurzame veehouderij, groot en ruimtelijk, met veel daglicht en beweegruijme voor de dieren en een melkrobot, waar de koeien op eigen aangeven op elk moment van de dag gemolken kunnen worden. 'Kijk dan', zegt de 49-jarige boer, 'deze dieren zitten toch duidelijk lekker in hun vel, zien er goed uit. Wie hier een keer komt kijken, kan het met eigen ogen zien.'

Ja, vroeger liepen zijn koeien ook buiten. 's Winters in de stal; 's zomers in de wei. Maar hij kreeg er steeds meer moeite mee. 'Ons jongvee is een keer uitgebroken en liep op de snelweg. Dat is jaren geleden, toen er nog niet zoveel verkeer was. Ik moet er niet aan denken dat zoiets nu zou gebeuren.' Het bepaalde mede de keuze voor het volledig op stal houden van de dieren, nu zeventien jaar geleden. Nog niet zolang geleden hebben ze een nieuwe gebouwd. Een moderne ligboxenstal die de proefstalstatus heeft, voorzien van een speciale vloer met rubberen flappen, die de ammoniakemissie moet beperken. Cees Beekmans wil innovatief bezig zijn. En ook zoon Ruud (21), die het bedrijf van zijn ouders straks wil voortzetten, is voor een moderne bedrijfsvoering. 'Ruud weet amper wat traditioneel melken is', zegt zijn moeder Tiny. 'De koeien melken zich sinds 1999 zelf. Het belangrijkste werk is de vaarzen aanleren om zelf naar de melkrobot te gaan.' Ruud lacht: 'Ik wil tijd overhouden voor andere dingen, ik wil niet alleen maar werken en melken.' Hij heeft een sociaal leven, met voetballen en stappen. Tractoren? Hij heeft er helemaal niets mee.

En toch vond opa dat hij het vroeger gemakkelijker had. Cees Beekmans: 'Opa vindt het maar een hoop gedoe; dat een boer tegen-

woordig bij wijze van spreken meer tijd moet steken in de boekhouding dan in de stal. Hij zegt: vroeger hadden we het beter. We moesten hard werken, maakten lange dagen. Maar we hadden geen melkquota, geen mestquota en van megastallen had nog niemand gehoord.'

Boeren toen en boeren nu, het is een wereld van verschil. Aan het begin van de twintigste eeuw was de Brabantse landbouw over het algemeen kleinschalig. Er waren veel gemengde bedrijven met wat koeien, schapen, varkens, paarden en akkerbouw. Het werk op het land gebeurde handmatig of met een trekpaard. Als de koeien 'tochtig' waren, ging de boer met het dier te voet naar een boer in de omgeving die een fokstier

had. 'Dat was allemaal niet zo moeilijk', schrijft Ingeborg Wind in haar boek 'Het vergeten boerenleven'. De varkens scharrelden in de stal. Het waren belangrijke dieren. Ze produceerden mest en aten restjes als aardappelschillen waarmee ze werden vetgemest. In november werd het dier geslacht, en daar konden de boer en zijn gezin dan een jaar lang van eten. Kippen had iedere boer. Voor de verse eieren die bedoeld waren voor eigen consumptie maar ook om verkocht te worden. Een belangrijke aanvulling op het inkomen. Een kip die niet meer regelmatig legde, eindigde haar leven in de soep. Of werd verkocht aan een handelaar, die ermee naar de kippenmarkt ging. Halverwege de vorige eeuw kwam de omslag. Het machinaal melken rukte op. Overall in het land kwamen KI-stations: de koe hoefde niet meer naar de stier en moderne apparaten, zoals de combine of maaidorsmachine, vonden massaal hun weg naar de akkers.

houden, als met 30 ook de kost valt te verdienen?'

De varkensboer en de legbat-
terijen rukten op. In de jaren
vijftig, zestig en zeventig stond
alles in het teken van het maxi-
maliseren van de opbrengst.
Over het welzijn van het dier
werd niet of nauwelijks gespro-
ken. Er werd geëxperimenteerd
met fokzeugen die aan riemen
werden gelegd. Een ruimte-
besparende maatregel en een
manier om te voorkomen dat
biggen werden gedood doordat
de zeug er op ging liggen. Ook
werd onderzocht hoe een zeug
meer biggen kon baren. Eind
jaren zestig lag dat gemiddeld
op veertien per jaar. Nu krijgt
een zeug jaarlijks gemiddeld
achtentwintig biggen.

Schaalvergroting en speciali-
satie werden de norm. De bio-
industrie was geboren. Met als
gevolg dat de kleine boerenbe-
drijven het steeds moeilijker
kregen om het hoofd boven

water te houden. Die ontwikkeling is nog steeds
gaande. De verwachting is dat de komende vijf-
tien jaar tussen de 17.200 en 19.000 boerenbedrij-
ven te koop komen te staan. Vaak omdat de boer
met pensioen gaat en geen opvolger meer heeft.
Uit een studie van het Landbouw Economisch
Instituut (LEI) van de universiteit van Wagenin-
gen blijkt dat veertig procent van de bedrijfs hoof-
den van de boerderijen ouder is dan 55 jaar. Dat
is niet alleen zo in Nederland, maar geldt ook
voor België, Denemarken en Duitsland. Het totale
aantal bedrijven is in alle vier de landen tussen
1990 en 2007 met veertig procent gedaald. De vee-
stapel bleef echter vrij constant, van 5,7 miljoen
in 2000 tot 5,5 miljoen nu.

Gemiddeld verdwijnen er twee boerenbedrijven
per dag. Vroeger was het een automatisme dat
de jongste zoon het bedrijf overnam. De oudsten
waren dan al uit werken gegaan, om geld binnen
te brengen en omdat vader op dat moment nog

niet oud genoeg was om te stop-
pen met zijn boerderij. Tegen-
woordig is zo'n automatische
overname niet meer vanzelf-
sprekend. Integendeel. 'Ik heb
gezien dat mensen echt op het
laatste moment afhaakten', zegt
Tiny Beekmans. 'Omdat ze het
toch niet aandurven.' Haar zoon,
die net geslaagd is voor zijn mid-
delbare beroepsopleiding vee-
houderij, kan wel zeggen dat
hij straks de melkveehouderij
wil voortzetten, of dat ook echt
gebeurt, is afwachten. 'Want het
kan best dat een toekomstige
partner daar heel anders over
denkt.'

Zelf rondde Cees Beekmans zijn
school in 1982 af. Een jaar later
nam hij het dagelijkse werk
over. Hij wilde dat zelf; moet
er niet aan denken iets anders
te gaan doen. Het idee alleen al
doet hem huiveren. Hij snuift
verontwaardigd. 'En wat zou ik

dan moeten doen? Voor een baas werken? Mooi nie.'

Het bedrijf is de voorbije jaren qua aantallen ongeveer gelijk geble-
ven. 'We hadden in 1983 al 93 koeien, nu zijn het er 125. In de
nieuwe, duurzame stal is plaats voor 225 dieren. Dat proberen we
nu langzaam vol te zetten. We zijn een gesloten bedrijf, alle
dieren die hier zijn, zijn hier ook geboren. Of 225 genoeg is? Dat
zien we nog wel. Eerst maar eens deze investering terugverdienen',
zegt hij, gezeten in de bezoekersruimte boven de stal, met mooi uit-
zicht over de dierenverblijven. Hier geeft het gezin rondleidingen.
Even heeft Tiny nog gedacht aan een bed&breakfast, maar dat plan
werd al snel weer afgeserveerd. De boerderij ligt in het landbouw-
ontwikkelingsgebied Stille Wille, en daar is geen verblijfsaccom-
modatie toegestaan. Naast de boerderij van Cees ligt die van broer
Harrie, die kippen houdt voor de eieren, scharreleieren.

Tiny en Cees komen allebei uit het boerendorp. Ze hebben het
langzaam zien veranderen. Tiny: 'Er zaten hier veel meer melkvee-
houders. Weerstand tegen de oprukkende stallen was er amper of
niet. Iedereen had een boerenachtergrond en hield wat hobbydie-
ren. Er woonden geen van oorsprong stadse mensen. Er stonden

